

Црна Гора је једина европска држава у којој до смене власти није дошло ни на једним изборима одржаним у минуле две „вишестраначке“ деценије. Прецизније, у Црној Гори никада није ни дошло до смене власти на изборима. Такво историјско искуство не постоји. Постоји, међутим, и демократска и цивилизацијска потреба да се чудо невиђено у политичком животу Црне коначно догоди. Чак и да је на њеном челу неки скоро идеални и потпуно добронамерни режим, било би корисно. Посебно је то неопходно с обзиром на катастрофалне последице дводеценијске владавине Мила Ђукановића и Демократске партије социјалиста. Они чије памћење сеже даље у прошлост знају да је ДПС наследник Савез комуниста Црне Горе, у транзицијском међувремену претворен у апарат последње европске диктатуре. Ђукановићева владавина је толико изгубила сваки осећај за меру да себи дозвољава екстраваганције попут државног кредитирања банке у којој породица Ђукановић контролише већински пакет деоница. Влада је ову одлуку донела јавно, с образложењем да кредит од 40 милиона евра подстиче даљи економски развој црногорске привреде, што, без сумње, представља врхунски цинизам.

Дакле, у почетку, представници власти су контролисали само државно богатство, а сада имају потпуну контролу и над приватизованом имовином, тако да се може сматрати да су апсолутни власници Црне Горе. Осим тога, успели су да свој доминион заштите и међународноправним легитимитетом, тако да је сада сва одговорност за будућност Црне Горе и њен демократски развој сведена на унутрашње питање, на проблем грађана и њихову вољу да се заузму за промене. Наравно, велика одговорност је и на представницима опозиције, који не могу очекивати помоћ међународне заједнице, па ни из Србије, чак ни на техничком нивоу, ни кад је реч о контроли изборног процеса, а камоли око неких сложенијих захвата.

Црногорска опозиција биће у прилици да поново полаже тест зрелости у 2009. години, која је по слову Уставног закона постала изборна. Према том документу, избори долазе идућег септембра. У опозициним редовима сматрају да је то за власт најповољнији тренутак: у деветом месецу већина гласача осећа бенефите туристичке сезоне, у руралним срединама подвлаче црту испод жетве, расположење грађана према власти тада је најпозитивније. Но, при крају зиме и на пролеће, кад се потроше залихе и кад се грађани суочавају с тешкоћама припрема за нови репродукциони циклус, та подршка је знатно нижа.

Српска народна странка покренула је иницијативу да се избори одрже у марту наредне године. Због нејединственог наступа опозиције иницијатива је пропала, иако је у њу уложен и штрајк глађу Андрије Мандића, председника и посланика СНС. Повод за штрајк била је недемократска одлука црногорске владе да призна албанску државу на територији Србије, и то само дан након што је у Уједињеним нацијама усвојена иницијатива Србије да се легалност стварања те државе испита пред Међународним судом правде.

Дакле, иако овај почетни корак опозиционих странака није донео очекивани резултат, у Српској народној странци сматрају да од фронталног наступа на следећим изборима не треба одустати. Посебно због тога што је пред опозицију стављена још једна, можда историјски не толико захтјевна, али свакако привлачна понуда. Наиме, изгледа да је Демократска партија социјалиста дошла до краја сарадње са Социјалдемократском партијом Ранка Кривокапића, мада о дубини и природи сукоба између, до сада веома складног режимског двојца нема конкретнијих података. Уколико све буде ишло како треба, неко из опозиције ће морати да се жртвује и попуни празнину од пар процената до натполовичне већине која је ДПС-у потребна за несметани наставак владавине.

Припремајући се за евентуални избор новог партнера, Ђукановић пред собом има читав спектар решења; нема сумње да ће изабрати најјефтинијег и контроли најподложнијег партнера. Ево те понуде, у краћим цртама:

Српска народна странка је на челу широке коалиције Српске листе. Она представља окосницу најјаче опозиционе структуре у црногорском парламенту, са свим шансама да тај статус појача на наредним изборима. Због сложености, овај политички субјекат је интересантан, јер пружа могућност да се под одређеним околностима један број посланика привуче на страну владајуће већине, без формалног коалиционог споразума са самом странком. Ипак, Српска народна странка није добар партнер избора, јер би цена за њен улазак у такву комбинацију подразумевала измјене Устава у правцу признања статуса српског народа, а то не одговара интересима црногорског врха.

Покрет за промене је странка која је на прошлим изборима освојила прилично велики број гласова, будући да им је то био први изборни наступ. Но, изненађењима ту није био крај. Гласајући за први устав недавно признате црногорске државе, ова партија се приближила ставовима власти и оштро се замерила диелу својих бирача. Од тада рејтинг ПЗП пада. Но, са друге стране, ПЗП је склон веома радикалним критикама Ђукановићеве екипе у економско-финансијској сфери, па им то додатно отежава партнерске односе. Недавна оставка потпредседника и посланика Горана Батрићевећа

Опозиција и перспективе

Пише: Катарина Брајовић
понедељак, 15 децембар 2008 18:40

сведочи да се о евентуалном уласку у владајућу гарнитуру у овој партији итекако размишља, али да јединствен став не постоји. Други потпредседник, Бранко Радуловић, не крије да би више волео коалицију са Србима него са лоповима из ДПС-а.

Социјалистичка народна партија, која себе сматра неправедно осујећеном, поштеним крилом ДПС-а, од којег се одвојила 1998. године, могла би да буде погодна опција, тим прије што се на њеном челу налази Срђан Милић, који има позитивно искуство сарадње са владајућом партијом у Будви, односно са Светозаром Маровићем. Тиме би и Маровић ојачао свој положај у ДПС-у, гдје је тренутно без неког упадљивијег ангажмана. За разлику од Мила Ђукановића, са којим је после референдума отишао на заслужени политички одмор, Маровић се још није сасвим вратио.

Народна странка, коју предводи Предраг Поповић, има само два посланичка мандата, освојена на основу коалиционог учешћа на листи са СНП-ом. Иако сва истраживања јавног мњења показују да је ова странка годинама испод цензуса, не треба заборавити да они за собом имају искуство врло ефикасне сарадње са ДПС-ом, у чијој су влади учествовали од 1998. до 5. октобра, када су напустили Ђукановићево и прешли у Коштуничино окриље.

Коначно, у Скупштини Црне Горе налазиће се и одређени број представника националних мањина, са гарантованим мандатима. Ова опција је веома погодна за Ђукановићеву потребу да себе представи као модерног, европског државника, који, ето, има мудрости да владавину ослони на добру вољу мањинских представника. Управо ову могућност стичу и неки представници Српске листе, који су основали Српско национално веће, као орган црногорског министарства за националне мањине и људска права, и тиме прекинули напетост међусобног игнорисања власти и српске националне заједнице у постреферендумској Црној Гори. Уколико буде диригованих мандата, највећи број припашће Србима, јер њих има највише.

Процес уједињења опозиције и заједничког наступа на предстојећим изборима, дакле, имаће врло оштру конкуренцију у потреби ДПС-а да себи прибави новог и поузданог партнера. Притом, опозиционо удруживање представља велики ризик, а потчињавање власти аутоматску и неупоредиву личну корист.

Проверено губитничку формулу (слаба финансијска основа, медијска изолација, инфраструктурна недовршеност, једнако пораз на изборима) вође опозиције мораће да

неком политичком алхемијом претворе у добитну комбинацију. Представници СНС дошли су до закључка да су промене у систему опозиционог организовања неопходне.

Српска листа, као коалициони предизборни савез низа партија (СНС, СРС, НСС и ДСЈ) и невладиних организација (СНВ И АА), кроз релативно успешно парламентарно деловање и доста хармоничан медијски наступ, доказала је да удруживање има смисла, као и да бирачи желе конструктивност и заједништво на делу, уместо да се о томе само говори. Стога је било сасвим логично да се на дневни ред стави политичко уједињење чланица Српске листе. Српска народна странка могла је другим, мањим чланицама да понуди и присаједињење, тј. гашење постојећих странака и утапање у СНС, али се процијенило да је понуда стварања нове странке, са новим именом, коректнија. На жалост, показало се да ни тај уступак није довољан; на сам помен уједињавања три посланика основала су сопствени клуб.

Нема сумње да ће просец уједињавања ићи својим током и да ће се ускоро пред политичком јавношћу Црне Горе наћи модернија и ефикаснија политичка странка, са иновираним програмом и новим именом, која ће, у основи, наставити пут Српске народне странке, доказујући да је за промјене спреман само онај који је у стању да крене од себе. Реформисање унутар најјаче српске странке у Црној Гори неопходно је и због јачања коалиционог капацитета, али и због међународне заједнице, која у опозицији до сада није препознавала реалну алтернативу Ђукановићевој владавини. Објективно речено, Српска народна странка мора постати пожељнији сарадник, чиме би добила прилику да интересе својих бирача заступа ефективније. Сви ови потези показују да је руководство СНС свесно да је српском народу у Црној Гори потребна савременија и продорнија политичка организација од оне која им је до сада била на располагању, како би се, коначно, померили из слепог угла и добили оно место које им по историјском, демографском и демократском праву припада.

Више је него очигледно да до статусних промјена српска национална заједница у Црној Гори неће доћи под владавином Мила Ђукановића и ДПС-а, већ да је једини начин да се то постигне што бржа и мирна смена власти. Зато је СНС спремна да учини и онај други, исто тако неопходан корак у правцу стварања јединствене опозиционе коалиције, која би могла да се приближи остварењу чуда са почетка ове приче, онога што се на малој и мрачној црногорској сцени још није догодило.